

- Uvod • Simptomi i dijagnoza • Prognoza i komplikacije • Prevencija i liječenje

Uvod

Ospice (morbilli) su visoko zarazna virusna infekcija sa raznolikim simptomima i karakterističnim osipom.

Ljudi se ponajviše inficiraju ospicama udišući male kapljice koje iskašlava zaražena osoba. Osoba inficirana virusom ospica zarazna je 2-4 dana prije izbijanja osipa i ostaje zarazna sve dok osip ne nestane.

Prije nego što je bilo moguće provoditi cijepljenje protiv ospica diljem zemlje (i svijeta), epidemije su se javljale svake 2-3 godine, osobito u predškolske i školske djece, uz manje ograničene epidemije u međuvremenu. Danas se epidemije tipično pojavljuju u prethodno cijepljenih adolescenata i mladih odraslih osoba, kao i u male djece (necijepljena predškolska djeca i dojenčad koja još nisu cijepljena). Žena koja je preboljela ospice ili se cijepila prenosi imunitet (u obliku antitijela) svojem djetetu - ovaj imunitet traje tokom većeg dijela prve godine života. Potom je, međutim, osjetljivost prema infekciji visoka. Nakon preboljelih ospica osoba stječe doživotni imunitet.

Simptomi i dijagnoza

Simptomi ospica započinju oko 7-14 dana po infekciji. Najprije poraste temperatura, curi nos, nastupa grlobolja, podražajni kašalj i crvenilo očiju. Sitne bijele tačkice (Koplikove pjege) pojavljuju se unutar usne šupljine nakon 2-4 dana. Blago svrbljivi osip pojavljuje se 3-5 dana nakon početka prvih simptoma. Osip se javlja ispred i ispod ušnih školjki i postranično na vratu u obliku nepravilnih, ravnih crvenih mrlja koje se ubrzo uzdižu. Osip se za 1-2 dana proširi na trup, ruke i noge, dok istovremeno blijedi sa lica.

Na vrhuncu bolesti osoba se osjeća jako bolesnom, osip je proširen a temperatura može prelaziti 40° C. Temperatura pada za 3-5 dana, bolesnik se bolje osjeća i preostali osip brzo se gubi. Dijagnoza se zasniva na tipičnim simptomima i karakterističnom osipu.

Ne poduzimaju se nikakve posebne pretrage.

Prognoza i komplikacije

U zdrave, dobro uhranjene djece ospice su rijetko kada opasne. Međutim, bakterijska superinfekcija, kao što je upala pluća (osobito u dojenčadi) ili upala srednjeg uha, pojavljuju se razmjerno često i osobe sa ospicama posebno su osjetljive na infekciju streptokokima. Broj krvnih pločica može se toliko sniziti da dijete i na male povrede dobiva modrice i lako prokrvari, mada je ovo rijetko.

Infekcija mozga (encefalitis) može izazvati komplikacije oko 1:1000-2000 slučajeva. Često počinje visokom temperaturom, konvulzijama i komom, obično 2 dana do 3 sedmice nakon pojave osipa. Bolest može trajati kratko, uz oporavak tokom otprilike sedmice dana, ili može potrajati duže sa teškim oštećenjem mozga ili smrtnim ishodom. U rijetkim slučajevima nastaje subakutni sklerozirajući panencefalitis, teška komplikacija ospica, mjesecima do godinama kasnije, sa teškim oštećenjem mozga.

Prevenција i liječenje

Cijepljenje protiv ospica jedno je od rutinskih cijepljenja u djetinjstvu. Cjepivo se obično daje u kombinaciji sa cjevovima protiv zaušnjaka i rubeole kao injekcija u mišić bedra ili mišić gornjeg dijela nadlaktice.

Dijete sa ospicama valja držati na toplom i ugodnom. Za temperaturu se daju paracetamol i ibuprofen. Antibiotik se propisuje za sekundarnu bakterijsku superinfekciju.